

Andrzej S. Jasiński OFM

Uniwersytet Opolski

seba@uni.opole.pl

 <https://orcid.org/0000-0003-1950-6346>**Znaczenie wizji wprowadzającej (Ez 1, 4–28)
dla posłannictwa Ezechiela (Ez 2, 1–7, 27)** <https://doi.org/10.15633/ps.27207>

Andrzej S. Jasiński OFM – ur. w 1953 roku w Bytomiu, profesor zwyczajny (od 2003); odbył studia specjalistyczne z zakresu teologii biblijnej na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim (1981–1985). W 1983 roku uzyskał tytuł licencjusza rzymskiego; w 1985 roku obronił pracę doktorską: *Aion w Nowym Testamencie*; odbył studia specjalistyczne w Franciszkańskiej Szkole Biblijnej w Jerozolimie (1986–1987). W 1992 roku na Wydziale Teologii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego habilitował się na podstawie dorobku naukowego i rozprawy *Według postanowienia wiecznego Boga. Aionios w Nowym Testamencie* (Opole 1991). Studiował na Katolickim Uniwersytecie Ameryki w Waszyngtonie (1992–1993). W 2000 roku otrzymał tytuł naukowy profesora (belwederski). Autor 30 monografii (w tym: *Księga Prorołka Ezechiela. Nowy Komentarz*, t. 1–13, Opole 2016–2023; *Księga Jeremiasza, Lamentacje, Księga Barucha, Księga Ezechiela. Komentarz teologiczno-pastoralny do Biblii Tysiąclecia. Stary Testament*, Poznań 2021) oraz 300 artykułów naukowych. Od 1993 roku jest wykładowcą w Papieskim Fakultecie Teologicznym we Wrocławiu, a od 1994 roku prowadzi zająca na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Opolskiego.

Article history • Received: 24 Nov 2022 • Accepted: 18 Apr 2023 • Published: 30 Jun 2023

ISSN 1428-5673 (print) • **ISSN** 2391-6575 (online) • Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

Abstract

The Importance of the Introductory Vision (Ezek. 1:4–28) for the Ezekiel's Mission (Ezek. 2:1–7:27)

Based on the results of the previous research (the use of roots: מראה and ראה in Ezek. 1:4–28), further analyzes have been carried out in this article. The research focuses on the importance of the introductory vision (Ezek. 1:4–28) for the mission of Ezekiel (Ezek. 2:1–7:28). The first vision describes the presence of the glory of YHWH among the exiles in Babylon. The throne of glory of YHWH has been placed on the vault. The vault is supported by living creatures. The living creatures move on wheels—a chariot. Ezekiel learned that the exiles were not abandoned by YHWH. Following the vision, there are the words of YHWH to Ezekiel (Ezek. 2:1–3:15). Ezekiel was called to be a prophet. His mission was assigned. Ezekiel was called to preach God's message to a people of rebels (Ezek. 2:3). The content of the message was given in a scroll of the book (Ezek. 2:8–3:3). The vision and the words of YHWH enabled the prophet to perform symbolic activities and to proclaim the message: destruction of Jerusalem and the whole land of Israel (Ezek. 4:1–7:27). In all analyzed parts of the Book of Ezekiel, appeared מראה and ראה. The research showed that the prophet was shown two opposing images. On the one hand, it was a positive image of the presence of the glory of YHWH (Ezek. 1:4–28), and on the other, a picture of rebellious people, the fall of Jerusalem and the whole land of Israel (Ezek. 2:1–7:27). The latter image marked that “The end has come” (Ezek. 7:2). It was the end of Israel's existence (royal period). The task of the prophet/watchman (Ezek. 3:16–21), was to speak to the people (the exiles). The small part of the people will obey God's words (Ezek. 5:3). But the land of Israel will be punished, on which “has come the end” (Ezek. 6–7).

Keywords: glory of Yahweh, Ezekiel, vision, punishment of Israel

Abstrakt

Znaczenie wizji wprowadzającej (Ez 1, 4–28) dla posłannictwa Ezechiela (Ez 2, 1–7, 27)

W oparciu o rezultaty wcześniejszych badań nad użyciem form הָאֵר וְהָאֵרָה w tekście Ez 1, 4–28, w niniejszym artykule zostały przeprowadzone dalsze analizy. Dotyczą one znaczenia wizji wprowadzającej (Ez 1, 4–28) dla posłannictwa Ezechiela (Ez 2, 1–7, 27). Pierwsza wizja opisuje obecność chwały Jahwe pośród zesłańców w Babilonii. Tron chwały Jahwe został umieszczony na sklepieniu, które podtrzymują istoty żyjące, przemieszczające się na kołach – rydwanie. Ezechiel poznał, że zesłańcy nie zostali opuszczeni przez Jahwe. W następstwie wizji pojawia się audycja (Ez 2, 1–3, 15), podczas której następuje powołanie Ezechiela na proroka oraz wyznaczenie misji. Ezechiel

został powołany do głoszenia orędzia Bożego ludowi buntowników (Ez 2, 3), którego treść została przekazana w zwoju księgi (Ez 2, 8–3, 3). Widzenie i audycja uzdolniły proroka do wykonywania czynności symbolicznych oraz do głoszenia orędzia zagłady Jerozolimy oraz całej ziemi Izraela (Ez 4, 1–7, 27). We wszystkich analizowanych partiach Księgi Ezechiela pojawiały się formy הארץ והארמון. Badania wykazały, że prorokowi zostały ukazane dwa przeciwstawne obrazy. Z jednej strony był to pozytywny obraz obecności chwały Jahwe (Ez 1, 4–28), a z drugiej obraz zbuntowanego ludu oraz upadku Jerozolimy i całej ziemi Izraela (Ez 2, 1–7, 27). Ten drugi obraz oznaczał kres istnienia Izraela z okresu królewskiego. Zadaniem proroka, jako stróża (Ez 3, 16–21), było przemawianie do ludu (zesłańców), z którego mała część miała dać posłuch Bogu (Ez 5, 3). Ziemia Izraela zostanie jednak ukarana, nad którą zaciążył „zły los” (Ez 6–7).

Słowa kluczowe: chwała Jahwe, Ezechiel, wizja, karanie Izraela

W artykule pt.: *Użycie form מראה i מראה oraz ich znaczenie w opisie wizji Ezechiela (Ez 1, 4–27)* została przeanalizowana perykopa Ez 1, 4–28, w której zawarty jest opis pierwszej wizji Ezechiela. Badania były przeprowadzone pod kątem występującej w niej czasownikowej formy מראה (wizja) oraz rzeczownikowej מראה (wygląd). Takie podejście pozwoliło na uchwycenie istoty osobistego doświadczenia Ezechiela, w którym otrzymał ogląd rzeczywistości niedostępnej innym zesłańcom (golah) w Babilonii.

Bazując na rezultatach tych analiz, w niniejszym artykule zostaną podjęte badania zmierzające do ustalenia wpływu, jaki miała wizja wprowadzająca na posłannictwo Ezechiela w pierwszym etapie jego aktywności (Ez 2, 1–7, 27)¹, a więc do czasu otrzymania drugiej wizji (Ez 8–11). Mając na uwadze logiczną i przejrzystą strukturę księgi, trzeba zwrócić baczną uwagę na relacje istniejące między jej poszczególnymi partiami; dotyczy to również tekstów będących przedmiotem niniejszych badań².

1. Powołanie i powierzenie misji Ezechielowi (Ez 2, 1–3, 15)

Przełomowym wydarzeniem w życiu Ezechiela była mowa Jahwe, która została do niego skierowana (Ez 2, 1–3, 15)³. Była ona przygotowana uprzedzającą wizją (Ez 1, 4–28a), która sprawiła, że przestał on być tylko jednym z wprowadzonych, lecz stał się świadkiem obecności Jahwe w Babilonii⁴. Odtąd to właśnie owa wizja była punktem odniesienia jego

1 Fragment ten zawiera dwa podstawowe tematy: powołanie proroka (Ez 2–3) oraz sąd nad Jerozolimą i Judą, por. T. D. Mayfield, *Literary Structure and Setting in Ezekiel*, Mohr Siebeck, Tübingen 2010, s. 23.

2 Por. H. D. Hummel, *Ezekiel 1–20*, Concordia Publishing House, Saint Louis 2005, s. 10–18.

3 Tekst ten jest ściśle związany w poprzedzającym go kontekstem (por. Ez 1, 28). Obie części tworzą w całości relację o powołaniu Ezechiela na proroka, por. M. Greenberg, *Ezekiel 1–20*, Herder, Freiburg 2001, s. 21 (Herders Theologischer Kommentar zum Alten Testament).

4 Fragment Ez 1, 1–3, 15 badał Nobile, porównując go z tekstem Iz 6; por. M. Nobile, *Saggi su Ezechiele*, Antonianum, Roma 2009, s. 17–126.

„widzenia” (ראה) nie tylko co do losu zesłańców (*golah*), lecz również całej dalszej historii Izraela⁵.

Zrozumienie znaczenia wizji otrzymał Ezechiel dzięki słowom Jahwe. Wówczas to z męża „oglądającego” stał się mężem „słuchającym”. Słowa Boże zapisane w Ez 2, 1–3, 15 zawierają istotę posłannictwa Ezechiela⁶.

Po pierwsze, Ezechiel został nazwany synem człowieczym (Ez 2, 1). Odtąd było to jego nowe imię, które bardzo często występuje w księdze. Obecny w tym określeniu motyw człowieka powiązany jest z dwoma wielkościami (w kontekście opisu Ez 1, 4–27). Przede wszystkim sam Jahwe miał „wygląd jakby człowieka” (Ez 1, 26), dodatkowo jawiące się istoty żyjące miały „wygląd podobny do człowieka” (w. 5). Ta sekwencja występowania motywu człowieka ukazuje wewnętrzny związek, jaki istnieje w relacji Jahwe—istoty żyjące, do której został niejako wpisany Ezechiel. Wiadomo, że Jahwe wraz z istotami żyjącymi nie przynależał do świata człowieka. Ze względu na Izrael i objawienie Boże zostały jednak użyte w opisie wizji formuły typu: *wygląd jakby człowieka*. Tym samym określenie *syn człowieczy* nabiera szczególnego znaczenia nie tylko dla samego Ezechiela, lecz przede wszystkim dla misji mu powierzonej.

Po drugie, Ezechiel pozostawał nieustannie pod działaniem ducha Jahwe (Ez 2, 2). Pod tym względem był kimś wyróżniającym się pośród całej społeczności *golah*. Odtąd duch Jahwe miał decydujące znaczenie w całym życiu Ezechiela. Jest to również nawiązanie do opisu wizji, w której jest mowa o obecności ducha Bożego w istotach żyjących (Ez 1, 12) oraz w kołach (w. 21). Charakter działania ducha w szczególności sposób opisuje tekst Ez 3, 12–14. Pozostaje on w ścisłym związku z informacją podaną wcześniej: *duch Jahwe postawił Ezechiela na nogi i uzdolnił do słuchania słowa Bożego* (Ez 2, 2). Po skończonej mowie następuje, za sprawą ducha Jahwe, „przeniesienie” Ezechiela. Było to równocześnie zakończenie wizji / audycji, czyli pierwotnego doświadczenia duchowe-

5 Tekst Ez 2, 1–3, 15 jest pierwszym fragmentem, w którym zawarta jest ocena moralna postępowania Izraela, por. W. Chrostowski, *Prorok wobec dziejów. Interpretacje dziejów Izraela w Księdze Ezechiela 16; 20 i 23 oraz ich reinterpretacja w Septuagincie*, Akademia Teologii Katolickiej, Warszawa 1991, s. 21.

6 Wojciech Pikor wskazuje na lekturę diachroniczną Ez 2–3, która ujawnia elementy redakcyjne tekstu składającego się z jednostek różnego pochodzenia, por. W. Pikor, *La comunicazione profetica alla luce di Ez 2–3*, Editrice Pontificia Università Gregoriana, Roma 2002, s. 30–33 (Tesi Gregoriana. Serie Teologia, 88).

go proroka w Babilonii. Uniesiony prorok rozpoznał unoszącą się chwałę Jahwe pośród odgłosu skrzydeł istot żyjących, kół i wstrząsów. Wizja / audycja spowodowała wielką gorycz u Ezechiela, który był jednak wzmacniany obecnością Jahwe (Ez 3, 12–14).

Po trzecie, gorycz (מר) stała się nowym doświadczeniem Ezechiela, które wprost wynikało z tego, co usłyszał od mówiącego Jahwe. W swojej istocie Boża mowa powoływała Ezechiela na proroka i określała charakter jego misji. Przede wszystkim został on posłany do „synów Izraela, do narodu buntowników” (אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל-גּוֹיִם הַמְּוֹרְדִים) (Ez 2, 3). To właśnie ten fakt sprawił gorycz u proroka. Ta krótka charakterystyka narodu stanie się głównym tematem posługi Ezechiela aż do chwili upadku Jeruzolimy (Ez 24, 27; 33, 21–22).

Po czwarte, bunt Izraela doprowadził do odrzucenia przez naród swego Boga – Jahwe (Ez 2, 3b). Dokonało się to pomimo wielkich dzieł, jakie Pan dokonał w jego dziejach. Tymczasem wizja, jaką otrzymał Ezechiel, świadczyła o tym, że Bóg ponownie ofiarowuje narodowi swoją obecność. Dopiero z tego faktu wynikną nowe zobowiązania Izraela, które miały gwarantować już trwałą charakter więzów łączących Boga a ludem (Ez 40–48).

Po piąte, Ezechiel został zobowiązany, aby przemawiać do Izraela (*golah*) i to pomimo jego buntu. Reakcje słuchaczy mogły być różnorodne: „czy będą słuchali, czy zaprzestaną” (Ez 2, 4). Prorok nie mógł więc w żadnym wypadku podejmować prób przypodobania się słuchaczom, kosztem prawdy głoszonego orędzia. Zbuntowany Izrael był zuchwały, zatwardziały w sercu i o twardym czole (Ez 2, 4; 3, 7)⁷. Te cechy narodu ujawniły się już na pustyni w czasach Mojżesza. Cały okres Bożej formacji (od Exodusu po schyłek monarchii jerozolimskiej) nie zaowocował dogłębną przemianą Izraela (por. Ez 20, 1–44). Cierpliwość Boża jednak nie znała znużenia. Jahwe będzie zatem przemawiał w Babilonii do ludu buntowników.

Po szóste, Jahwe wymagał absolutnego posłuszeństwa od Ezechiela. Jego misja miała zupełnie inny charakter w stosunku do posłannictwa

7 Zastosowane słownictwo jest bliskie wypowiedziom o faraonie z Księgi Wyjścia, por. F. Markter, Transformationen. Zur Anthropologie des Propheten Ezechiel unter besonderer Berücksichtigung des Motivs „Herz”, Echter Verlag, Würzburg 2013, s. 100.

dawnych proroków Izraela (nawet Jeremiasza)⁸. Ezechiel nie miał już nawoływać do nawrócenia Izraela, by ocalić Jerozolimę oraz ziemię zamieszkania. Z perspektywy Babilonii nie było już możliwości uratowania dawnego porządku Izraela. Przyszłość miała przybrać nowy charakter relacji Bóg–naród. Pierwszym zadaniem Izraela było zatem rozpoznanie, iż na wygnaniu jest pośród nich prorok (Ez 2, 5).

Po siódme, prorok musiał w swoim wnętrzu doznać ogromu nieprawości, jaka się nagromadziła w Izraelu. Zostało to ukazane w obrazie spożywania zwoju (Ez 2, 8–3, 3). Jest to tekst, w którym ponownie pojawia się formuła: וָיֵרָאֵם (I widziałem) (w. 9), która nawiązuje do Ez 1, 1. 4. 15. 27–28. Audycja łączy się również z wizją. Jej przedmiotem był zwój księgi (w. 9; por. Ap 5, 1; 10, 2). Było to wydarzenie, które miało do głębi uformować wewnątrz Ezechiela. Przede wszystkim prorok nie mógł mieć nic wspólnego z postawą buntu Izraela, winien natomiast okazać pełne posłuszeństwo Jahwe, czego wyrazem było spożycie zwoju księgi (w. 8). Istotna była również treść zwoju: „lamentacje, wzdychanie i biadanie” (w. 10b). Te trzy słowa określają charakter początkowej misji proroka. Nadchodzący czas nie miał obfitować w radosne wydarzenia, które generowałyby poczucie szczęścia i pokoju. Wprawdzie *golah* znalazła się w bezpiecznym środowisku Babilonii, tym niemniej Ezechiel miał przypomnieć ludowi cały tragizm położenia Izraela, ludu oddalonego od Jahwe⁹.

2. Ezechiel między Jahwe a narodem (Ez 3, 16–27)

Zanim prorok przystąpił do opisu sytuacji Izraela, przytacza podstawowe prawdy dotyczące swego powołania (Ez 3, 16–27). W centrum tej obszernej wypowiedzi znajduje się w. 23: „I wstałem, i wyszedłem ku równinie, a oto tam chwała Jahwe stała, jak chwała, którą widzia-

8 Ezechiel w młodości przebywał w Jerozolimie, gdzie mógł zetknąć się z Jeremiaszem, lecz na podstawie jego księgi nie da się tego udowodnić, por. W. L. Holladay, *Had Ezekiel Known Jeremiah Personally?*, “Catholic Biblical Quarterly” 63 (2001) nr 1, s. 31.

9 Tekst Ez 1, 1–3, 15 stanowi podstawowy komponent sytuacji *gola* (uwarunkowania – Ez 1, 1–3; wizja – Ez 1, 3nn; zadania względem *gola* – Ez 3, 11; zakończenie wizji – Ez 3, 12nn oraz sytuacja *gola* – Ez 3, 15n), por. K.-F. Pohlmann, *Der Prophet Hesekiel/Ezechile. Kapitel 1–19*, Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen 1996, s. 29 (Das Alte Testament Deutsch, 22, 1).

łem (יִרְאָה) nad rzeką Kebar, i upadłem na oblicze moje”. Pojawiają się tu wszystkie najważniejsze motywy, które były obecne w wizji / audycji już opisaney (Ez 1, 4–3, 15). Ezechiel podkreśla, że źródłem i mocą jego posłannictwa jest chwała Jahwe. Jej obecność ma charakter zbawczy jedynie wówczas, gdy na chwałę Jahwe spogląda się (יִרְאָה) w posłuszeństwie (por. Lb 21, 4–9). Prostracja proroka ujawniała jego pełne podporządkowanie się Bogu (Ez 1, 28). Żaden czynnik ludzki nie mógł wpłynąć na słowa i czyny Ezechiela. Była to pełna zgoda na działanie Boże w jego osobie. Ezechiel stał się zatem całkowitym zaprzeczeniem postawy zbuntowanego ludu, a tym samym jego osoba zapowiada powstanie nowego Izraela, którego był on zaczynem.

Prorocki ogląd chwały Jahwe został umieszczony w kontekście dwóch tematów, mających istotne znaczenie dla przyszłości Izraela.

Pierwszy z nich dotyczy powołania Ezechiela na stróża (שָׂרֵף) domu Izraela (Ez 3, 16–21). Było to wydarzenie, które dokonało się po siedmiu dniach od wizji / audycji (w. 16), podczas której Ezechiel stał się prorokiem (נָבִיא) (Ez 2, 5). Charakter jego misji został uszczegółowiony w postaci powołania na stróża¹⁰. Wyjątkowość tej misji wynikała z wyjątkowości sytuacji, w jakiej znalazł się Izrael. Ezechiel w żadnym wypadku nie mógł się dystansować od *golah*. Jego powołanie predestynowało go do pełnego zaangażowania się w proces odnowy Izraela. Powierzona funkcja była niewątpliwie wielkim ciężarem dla Ezechiela, który miał świadomość, że został posłany do ludu buntowników. Taki stan jednak nie mógł być utrwalony na zawsze.

Drugi temat, jaki pojawia się w kontekście objawiania chwały Jahwe, to polecenie przekazane prorokowi (Ez 3, 22–27)¹¹. W obliczu prostracji Ezechiela duch ponownie stawia go na nogi, nakazując mu, by udał się do domu i zamknął się w nim (Ez 3, 24). Miejsce zamieszkania Ezechiela zostaje niejako wyłączone z rytmu życia codziennego *golah*. Podobnie jak w Jerozolimie, świątynia nie należała do sfery *profanum*. W domu

¹⁰ Funkcja stróża była ściśle związana z misją prorocką i wskazywała na jej aspekt duszpasterski, por. J. Homerski, *Księga Ezechiela*, Pallottinum, Poznań 2013, s. 71 (Pismo Święte Starego Testamentu, XI, 1).

¹¹ Tekst Ez 3, 22–27 został sformułowany w oparciu o schemat zawarty w Ez 1, 28b–2, 7; por. Y. H. Min, *Die Grundschrift des Ezechielbuches und ihre Botschaft*, Mohr Siebeck, Tübingen 2015, s. 185.

prorok był zdominowany przez Jahwe. Zostało to zobrazowane nałożeniem krępujących powrozów, uniemożliwiających poruszanie się proroka; dodatkowo stał się niemym (ww. 24–26). W ten sposób wszystkie dotychczasowe sposoby komunikacji Ezechiela z rodakami zostały zawieszane. Taka sytuacja wydaje się pozostawać w sprzeczności z powołaniem na stróża, które wymagało stałej obecności i pouczenia ludu. Jednak dziwna sytuacja, w jakiej znalazł się prorok, miała być znakiem dla narodu, który utracił kontakt z Jahwe, ponieważ był on domem buntowniczym (w. 27b). Niemota proroka nie miała charakteru absolutnego, lecz dydaktyczny. Odtąd żadne słowo Ezechiela nie będzie już jego własnym, lecz wyłącznie Jahwe, który w odpowiednim czasie będzie otwierał jego usta i przekazywał swój zamysł ludowi (w. 27a)¹². Ze względu na sytuację Izraela będą to słowa osądu i wymierzania kary.

3. Tragizm położenia Jerozolimy (Ez 4, 1–5, 17)

Ocena sytuacji Izraela została przedstawiona w obszernym i zróżnicowanym tekście Ez 4, 1–7, 27. Jego przewodnią myślą jest kres wszystkich dotychczasowych wielkości, które gwarantowały bezpieczeństwo Izraelowi.

Przede wszystkim kres osiągnie Jerozolimę¹³. Ten fakt prezentuje Ezechiel w formie opisu czynności symbolicznych wraz z ich interpretacją (Ez 4, 1–5, 17). Język obrazów jest bardzo istotny dla narracji prorockiej. Został on zastosowany już w opisie wizji / audycji (Ez 1–3) i doznał

¹² Niemoc proroka była całkowitym przeciwieństwem do majestatu i splendoru Boga. Moc Jahwe została jednak przekazana Ezechielowi. Prorok (w realizacji misji) nie był w stanie niczego czynić samodzielnie (w. 24d). Dzięki duchowi stał się (jako syn człowieka) całkowicie uległym Bogu. Gdy Bóg milczał, milczał również prorok, gdy Bóg mówił, mówił wówczas prorok, por. N. Tromp, *The Paradox of Ezekiel's prophetic Mission. Towards a semiotic approach of Ezekiel* 3, 22–27, w: *Ezekiel and his Book. Textual and Literary Criticism and their Interrelation*, ed. J. Lust, Leuven University Press, Leuven 1986, s. 209–212.

¹³ W księdze nie ma mowy o zmianie losu Jerozolimy. Jej los został zadekretowany (Ez 5, 11; 7, 7, 4. 9; 9, 5. 10; 24, 14). Nawet ewentualne wstawiennictwo Noego, Daniela lub Hioba nie zmieniłoby tej sytuacji (Ez 14, 31–21), por. M. A. Lyons, *Who Takes the Initiative? Reading Ezekiel in the Second Temple Period and Late Antiquity*, w: *Ezekiel. Current Debates and Future Directions*, eds. W. A. Tooman, P. Barter, Mohr Siebeck, Tübingen 2017, s. 418.

swojej kontynuacji w nowej formie prorockiej ekspresji. Ezechiel nawiązuje tu w dużym stopniu do aktywności Jeremiasza, który również wykonywał wiele czynności symbolicznych¹⁴. Ezechiel działa jednak w nowych okolicznościach i na nowym miejscu.

Ezechiel spoglądał na Jerozolimę z perspektywy babilońskiej, tym niemniej dla niego było to miasto wyjątkowe (podobnie jak i dla całej *golah*) ze względu na świątynię i panowanie dynastii Dawida. Jako kapłan miał jeszcze większą świadomość znaczenia Jerozolimy dla Izraela.

Z postanowienia Jahwe Jerozolima utraciła swój unikalny charakter. Nie była już chroniona Jego obecnością. Ten fakt opisze prorok w Ez 10–11. Miasto zostało wydane przez Jahwe w obce ręce Nabuchodonozora¹⁵. Wprawdzie władca ten już wcześniej dotarł do Jerozolimy i wprowadził swoje porządki (597 rok przed Chr.), lecz ta sytuacja nie wpłynęła na nawrócenie narodu. W niedalekiej przyszłości miała się dokonać znacznie radykalniejsza interwencja Babilonu, która zada śmiertelne uderzenie Jerozolimie (przełom 587 i 586 roku przed Chr.).

Znaczenie tych wydarzeń opisują czynności symboliczne (Ez 4, 1–5, 4). W kolejnych perykopach prorok rysuje portret miasta—ludu buntowników.

Po pierwsze, nastąpi jego oblężenie (Ez 4, 1–3). Prorok, przedstawiony jako doświadczony strateg, miał to wydarzenie odwzorować na makiecie. Jerozolima została wyryta na tabliczce, wokół której pojawiły się szańce, wały, obozy, tarany, a więc nieprzyjacielskie wojsko, które było zdolne do zdławienia każdego napotkanego oporu. Byli to Babilończycy, którzy doskonale znali się na technikach oblężniczych i korzystali z osiągnięć swoich poprzedników (Asyryjczyków) w tej dziedzinie. Ezechiel, podając szczegóły oblężenia, był bardzo wyrazisty w przekazie wyroczni, która musiała wywołać ogromne wrażenie na odbiorcach. Przede wszystkim prorok został wezwany do uczestnictwa w tym oblężeniu (w. 3). Nie chodziło oczywiście o udział fizyczny, lecz duchowy (symboliczny). Z polecenia Jahwe musiał wziąć płytę żelazną, która

¹⁴ Jr 16, 1–9; 19, 1–5; 27, 1–3; 32, 7–15; 43, 8–13; 51, 59–64.

¹⁵ Postać Nabuchodonozora przypomina w pewnym sensie faraona egipskiego, który trzymał w niewoli Izraelitów. Ezechiel oparł teologię wyzwolenia ludu, odwołując się do motywu „pierwszego Wyjścia”, por. W. Brueggemann, *Pharaoh as Vassal: A Study of a Political Metaphor*, „Catholic Biblical Quarterly” 57 (1995) nr 1, s. 43–45.

miała go oddzielać od Jerozolimy. W ten sposób została ukazana prawda o separacji, jaka powstała między Jahwe a Jerozolimą. Pan znalazł się niejako po stronie oblegających, czyli wydał miasto w ręce nieprzyjaciół. Cała ta sytuacja stała się znakiem danym domowi Izraela. Był to zatem sposób wzbudzania świadomości w narodzie o sytuacji, w jakiej się znalazł.

Po drugie, prorok miał ujawnić przyczyny zaistniałych okoliczności. Czyni to w obrazie długotrwałego spoczynku (ww. 4–8). Jego symbolika jest wymowna. Ezechiel najpierw spoczywa na lewym boku, niosąc na nim winę domu Izraela przez trzysta dziewięćdziesiąt dni = lata uprawiania bałwochwalstwa (ww. 4–5). Te same przewiny dotyczyły domu Judy, co symbolizuje czterdziestodniowy spoczynek na prawym boku (w. 6). Trwając w tych pozycjach, prorok miał skierować wzrok przeciwko obleganej Jerozolimie, prorokując przeciwko niej, mając przez cały czas nałożone powrozy (ww. 7–8). Ważne jest odwołanie się w tym tekście do historii zarówno Izraela, jak i Judy.

Po trzecie, Ezechiel ujawnia skutki ataku wroga (ww. 9–17). Obleżone miasto pograży się w głodzie. Nieczysty lud będzie spożywał nieczysty pokarm. W centrum tej wypowiedzi znajduje się w. 14: „I powiedziałem: Ach Panie, Jahwe, oto dusza moja nie splamiona i padliny, i tego, co rozszarpane, nie spożywałem od mojej młodości aż dotąd, i nie przeszło przez me usta mięso nieczyste”. Nieczysty pokarm, wykonany na nieczysty sposób (ww. 9–13), miał spożyć Ezechiel, by stać się znakiem nieczystości podzielonego i ukaranego narodu. Wyjątkowo w całym bloku Ez 4–7 pojawia się w w. 15 przynaglenie: „Spójrz (הִשָּׂךְ), daję tobie odchody bydłące w miejsce łąna ludzkiego i uczynisz dla siebie chleb na nim”, które nawiązuje do opisu wizji (Ez 1, 4. 15. 27–28). Nowością w w. 15 jest użycie trybu rozkazującego (הִשָּׂךְ); tym samym prorok staje się aktywnym uczestnikiem wydarzenia, a nie jedynie jego odbiorcą. Ezechiel otrzymuje zezwolenie na złamanie zasad pielęgnowanych od czasów jerozolimskich (w. 14). Miasto utraciło już ostatnie oznaki czystości, które niegdyś próbował utrwalić pobożny król Jozjasz. Nieczysty pokarm Ezechiela to niezwykle dosadny znak dany Izraelowi. Ten pokarm już nie nasyci mieszkańców. Zostanie złamana laska chleba w mieście (znak braku pokarmu), w którym nastanie głód i pragnienie (ww. 16–17).

Po czwarte, końcowy rezultat oblężenia opisuje prorok w Ez 5, 1–4. Tym razem czynność symboliczna dotyczyła świętych włosów proroka. Długie włosy podkreślały przynależność do Jahwe i Jego mocy. Święte włosy oznaczały utratę siły narodu (por. historię Samsona [Sdz 16, 1–31]). Dodatkowo włosy te miały być podzielone na trzy części, które odpowiednio potraktowane będą symbolizowały tragiczny los narodu¹⁶. Na tym tle wyjątkowy charakter będą miały nieliczne włosy ukryte w szacie proroka (w. 3). Symbolizują one Resztę Izraela, a więc wspólnotę, którą będzie się Ezechiel opiekował jako stróż i dobry pasterz¹⁷. Nie wszyscy jednak poddadzą się jego prowadzeniu, dlatego część z nich ulegnie zatraceniu (por. w. 4).

Po tym niezwykle obrazowym mówieniu proroka na temat losu Jerozolimy, następuje w formie dopełnienia wyroczenia (ww. 5–12)¹⁸, której centralny punkt zawarty jest w w. 9: „I uczynię tobie to, czego nie czyniłem i czego nie uczynię podobnie już więcej z powodu wszystkich twoich obrzydliwości”. Brzmi tu echo Bożych słów wypowiedzianych po potopie: „Przeto już nigdy nie zgładzę wszystkiego, co żyje, jak długo będzie ziemia” (Rdz 8, 21b). Porównane teksty wskazują, że opisywane w nich wydarzenia miały charakter zwrotny. Dla dziejów ludzkości był nim potop, a dla Izraela upadek Jerozolimy.

Nieczyste miasto zasłużyło na sąd (ww. 13–17). Jerozolima rozpozna, że jej tragiczny los był wynikiem nieprawości, które wywołały gniew Boży (w. 13). Dumne miasto stanie się pustynią, hańbą, zniewagą, dlatego Jahwe przeprowadzi nad nią sąd w gniewie i uniesieniu (w. 15). Miasto spotkają plagi: głód, bestie, zaraza i miecz (w. 17), które skutecznie pozabiją je jakiegokolwiek żywotności.

16 Prorok prawdopodobnie palił włosy nad rysunkiem miasta (w. 2), por. J. Homerski, *Księga Ezechiela*, s. 81 (Pismo Święte Starego Testamentu, XI, 1).

17 Ideał Bożego pasterza przedstawił Ezechiel w Ez 34. Tekst ten miał duży wpływ na wypowiedzi zawarte w Nowym Testamencie, por. J. P. Heil, *Ezekiel 34 and the Narrative Strategy of the Shepherd and Sheep Metaphor in Matthew*, “Catholic Biblical Quarterly” 55 (1993) nr 4, s. 698–708.

18 W w. 5 jest mowa o wyjątkowym usytuowaniu Jerozolimy. Dla Ezechiela ziemia Izraela stanowi punkt odniesienia w relacji o innych krajach (Ez 5, 5; 38, 12), por. W. Pikor, *Rola ziemi w przymierzu Boga z Izraelem. Studium historyczno-teologiczne Księgi Ezechiela*, Wydawnictwo Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 2013, s. 110–112.

4. Tragizm położenia Izraela (Ez 6, 1–7, 27)

Jerozolima była najcenniejszą częstką narodu. Wraz z jej upadkiem nastąpił upadek całego Izraela. Prorok podejmuje ten temat w dwóch odsłoniach: karanie bałwochwalstwa (Ez 6, 1–14)¹⁹ oraz karanie ziemi Izraela (Ez 7, 1–27)²⁰.

Wizja *chwały Jahwe* (Ez 1, 4–28) zakorzeniła u Ezechiela głębokie przekonanie o absolutnym panowaniu Boga w świecie, które nie może być zakwestionowane praktykami bałwochwalstwa; dotyczyło to zwłaszcza ziemi Izraela²¹. W tej dziedzinie miały jednak miejsce poważne występki. Prorok występuje zatem przeciw personifikowanym *górom* Izraela (Ez 6, 1). Ich mieszkańcy mieli być unicestwieni wraz z całą ziemią (ww. 2–7). W centrum wypowiedzi znajduje się zapowiedź usunięcia wszelkich oznak idolatrii: „I będą opustoszałe ołtarze wasze, i będą połamane stele wasze, i rzucę waszych zabitych przed oblicze waszych bożków” (w. 4). W ciągu wielu wieków nagromadzono w Izraelu ogromną liczbę obiektów bałwochwalczych, na których sprawowano ohydny kult²². Góry Izraela przestały świadczyć o Jahwe i Jego potędze, tym samym utraciły sens swego istnienia. Ezechiel w dosadny sposób ujawnia ten fakt, pisząc o mieczu uśmiercającym, o zwłokach synów Izraela, o rozrzuconych kościach, o zrujnowanych miastach, o opuszczonych wyżynach oraz o zdewastowanych ołtarzach i ich bożkach (Ez 6, 3. 5–6). To dzieło destrukcji było konieczne, aby w końcu Izrael poznał Jahwe

19 Było ono uprawiane często na górach, stąd *góry Izraela* (Ez 6, 1) stały się synonimem bałwochwalstwa, por. R. Rumianek, *Księga Ezechiela. Tłumaczenie i komentarz*, Wydawnictwo Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Warszawa 2009, s. 73.

20 Karanie Boże miało charakter kreatywny. W końcu Bóg zaprzestanie karania występków i sprawi, że lud będzie sprawiedliwy: dar nowego serca i nowego ducha, por. T. Krüger, *Ezekiel Studies: Present State and Future Outlook*, w: *Ezekiel. Current Debates and Future Directions*, eds. W. A. Tooman, P. Barter, s. 18–19.

21 Ziemia Izraela = góry Izraela (por. góry Seiru). Nie jest to tylko rodzaj metonimii, lecz chodzi tu także o charakter synonimiczny (góry, wzgórze, doliny i wąwozy); ciągle jest to ten sam adresat. Ten fakt Pikor wykazuje w odpowiedniej tabelce (brak tu wyrażenia *erez Izrael*), por. W. Pikor, *Rola ziemi w przymierzu Boga z Izraelem*, s. 96.

22 Ezechiel nie jest prorokiem, który zajmuje się ściśle kwestiami kultu uprawianego w świątyni jerozolimskiej, jak to czynili Amos, Ozeasz, Izajasz, Jeremiasz, por. P. von Knorre, *Vergeblicher Gottesdienst*. Die Kultpolemischen Texte im Alten Testament, Verlag Katholisches Bibelwerk, Stuttgart 2010, s. 65 (*Stuttgarter Biblische Beiträge*, 65).

(w. 7). Owo poznanie stanie się udziałem zwłaszcza tych, którzy przeżyją katastrofę, zgodnie z postanowieniem Bożym (w. 8). Ocaleni będą świadkami interwencji Jahwe. Tym samym zostanie obwieszczona prawda o potędze Jahwe. Była to ta sama Jego potęga, którą prorok poznał podczas wizji (Ez 1, 4–28).

Bóg nie był zamknięty i oddzielony, choć pozostawał niedostępny. Skutecznie oddziaływał na świat. W kontekście tragicznych wydarzeń jerozolimskich, dla Izraela centrum świata znalazło się w Babilonii. W tym środowisk najważniejszym zadaniem narodu miało być przede wszystkim utrwalenie w pamięci o Panu Jahwe i Jego dziełach. Na skutek refleksji nad przeszłością wśród zesłańców zrodzi się obrzydzenie z powodu zła, jakie czynili²³. Oni też będą doświadczać miary potęgi Pana, który dokona przemiany ich oczu i serca, a więc sposobu widzenia i odczuwania świata, a zwłaszcza relacji z Bogiem (w. 9). Prorok zatem wykazuje, że Izrael nie jest ostatecznie skazany na zagładę, ponieważ pewna jego część pozostawała pod wpływem mocy Bożej, a tym samym miała przed sobą otwartą perspektywę odnowy. Choć nie było tu jeszcze wprost mowy o odnowie, tym niemniej został uczyniony pierwszy krok w tym kierunku. Niewielka część narodu buntowników dozna wewnętrzного załamania, które było pierwszym i niezbędnym doświadczeniem prowadzącym do odnowy (dezintegracja pozytywna).

Nie była to łatwa droga. Izrael bez wsparcia Jahwe nie był zdolny do inauguracji tego procesu. Został on jednak zapoczątkowany w momencie powołania Ezechiela (Ez 1–3). Nikt nie został pozostawiony na pastwę subiektywnych ocen, względnie zwodniczej mowy fałszywych proroków (Ez 14). Najtrudniejszym zadaniem było złamanie oporu serc zbuntowanych zesłańców. Ten cud miał się jednak dokonać, dlatego Ezechiel świadczy o dziele Jahwe: „złamałem serce ich niewierne” (w. 19). Po tym wydarzeniu miał nastąpić drugi, już pozytywny akt, czyli ofiarowanie jednego i nowego serca (por. Ez 11, 19; 36, 26). Wszystko miało dokonywać się stopniowo. Mistrzem opisu takiego procesu był Ezechiel, który

²³ Prorok formułował swe wypowiedzi w taki sposób, by odpowiadały zapotrzebowaniu słuchaczy. W obliczu synkretyzmu religijnego stosuje język zabarwiony mocno seksualnie (Ez 6; 16; 23), por. D. I. Block, *The Book of Ezekiel, Chapters 1–24*, W. B. Eerdmans Publishing Company, Grand Rapids 1997, s. 17 (*The New International Commentary on the Old Testament*).

najpierw relacjonował etapy swojego przybliżania się do tronu chwały Jahwe, a w końcu pisał o etapach wzmaganania się ożywczych wód wypływających ze świątyni, które miały przemienić oblicze ziemi Izraela (Ez 1, 4–27; 47, 1–12).

Ezechiel, który doświadczył dynamizmu egzystencji istot żyjących oraz kół (Ez 1, 4–27), z podobną ekspresją zwracał się do zesłańców. Otrzymał zatem polecenie, by w sposób obrazowy i przekonujący ujawnić grzechy ludu: „Uderz swoją dłonią, tupnij nogą swoją i powiedz: «Ach (biada) dla wszystkich obrzydliwości złych domu Izraela, który od miecza, głodu i zarazy padnie»” (Ez 6, 11)²⁴. W obliczu takiego przekazu nikt nie mógł być obojętny, choć nie oznaczało to, że kontakt będzie skuteczny. Prorok ponawia bowiem groźby unicestwienia ludu występnego. Ta katastrofa również stanie się okazją do poznania Jahwe, który nie pozwala, by z Niego szydzono (w. 13), a tak faktycznie postępował niewierny Izrael, oddający się praktykom bałwochwalstwa. Zakres spustoszenia ziemi będzie ogromny: od Ribla (w Syrii) po pustynię (Negew), czyli cały teren zamieszkiwany przez historycznego Izraela (w. 14).

Obraz Izraela był całkowitym przeciwieństwem rzeczywistości, jaką oglądał Ezechiel w wizji (Ez 1, 4–28). Jednak elity pozostające w Jerozolimie (a nawet ocaleni zesłańcy) nie chciały przyjąć prawdy o stanie narodu. Prorok zatem konsekwentnie od tekstu Ez 4 pozbawia wszelkiej iluzji Izraelitów oczekujących na „dobry los”. Punktem kulminacyjnym tej narracji jest fragment Ez 7, 1–27. Ta obszerna wypowiedź zapowiada rychły kres ziemi Izraela. W centrum pojawia się zapowiedź: „Miecz na zewnątrz, a zaraza i głód w domu; kto (będzie) na polu, od miecza umrze, a kto (będzie) w mieście, głód i zaraza pochłonie go” (w. 15). Słowa te w jednoznaczny sposób określają los grzesznego ludu, obleganego przez wroga. To obraz Jerozolimy, która miała być otoczona przez wojska Nabuchodonozora. Tym razem miasto nie ostanie się, jak było to w 597 roku przed Chr. Miary nieszczęścia miały dopełnić potworne sceny, opisujące niedostatki, doznawane przez mieszkańców, pochłanianych głodem i zarazą. Wszelkie odczuwane braki były znakami porzucenia Boga, dawcy życia i bezpieczeństwa. Z tych darów nie skorzystała Jerozolima,

²⁴ Bóg nie tylko stał za słowami proroka, lecz również za jego gestami, por. A. S. Jasiński, *Księga Proroka Ezechiela. Nowy komentarz. Ez 6–7*, Redakcja Wydawnictw Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego, Opole 2017, s. 37.

staczając się na dno egzystencji: „sądzić będę ciebie według dróg twoich, i oddam tobie wszystkie obrzydliwości twoje” (Ez 7, 3b).

Prorok odsłania zakres spustoszenia, który odnosił się do ziemi Izraela. Jej kres będzie kompletny i obejmie cztery krańce (Ez 7, 2)²⁵. Nie będzie to czas miłosierdzia, lecz odpłaty za popełnione obrzydliwości (w. 4). W obliczu tej katastrofy lud będzie szukał pokoju, lecz go nie znajdzie (w. 25). W przeciwieństwie do obrazu harmonii panującej w ruchu istot żyjących i kół (Ez 1, 4–21) w ziemi Izraela zapanował chaos: „Nieszczęście za nieszczęściem przyjdzie, wieść za wieścią będzie” (w. 26a). Były to oznaki destrukcji wszelkich przejawów życia Izraela. W tej sytuacji nie szukano jednak Jahwe, lecz wizji (וִּזְיָה) u proroka (w. 26b). Nie miały one ostatecznie nic wspólnego z wizją Ezechiela. Zostało to zaznaczone użyciem terminu וִּזְיָה (wizja)²⁶ w miejsce נִאוּךְ (por. w. 13). W tym czasie było wielu fałszywych proroków. Na nic zdawały się również nauki zbuntowanych kapłanów czy rady starszych (w. 26c). Bóg przez nich nie przemawiał. W Babilonii jedynie kompetentnym w tej dziedzinie był Ezechiel. Jego wizje (נִאוּךְ) nie były zwidami (וִּזְיָה) zwodzicieli.

Prorok, wyostrzając kontrast pomiędzy „światem” istot żyjących a egzystencją mieszkańców ziemi Izraela, stwierdza: „Król pograży się w żałobie, a książę przyodzieje się pustką, a ręce ludu ziemi truchleć będą” (w. 27). Wszystkie stany społeczności ludu zostaną wstrząśnięte i będą niezdolne do dalszej egzystencji.

W dziele karania ziemi Izraela Jahwe posłuży się dwoma wysłannikami. Pierwszym z nich był zły los, czyli kres (Ez 7, 5–7). Będzie to dzień wrzawy (w. 7), czyli szczególnej interwencji Boga, nazywanej przez proroków *dniem Jahwe* (Amos, Joel, Sofoniasz, Izajasz)²⁷. Było to wydarzenie jednorazowe, gwałtowne oraz ostateczne: dzień przełomu. Taki los miał spotkać ziemię Izraela. Drugim wysłannikiem Jahwe miały być złe narody (Ez 7, 24a). Chodzi o obce ludy, zwłaszcza o te, które dążyły do upadku ziemi Izraela. Konkretnie byli to Babilończycy i ich sojusznicy. Pamiętać jednak należy, że wszyscy sąsiedzi Izraela byli zainteresowani

²⁵ Jest to obrazowe określenie kraju, a nawet świata (por. Iz 11, 12), por. J. Homerski, *Księga Ezechiela*, s. 90 (Pismo Święte Starego Testamentu, XI, 1).

²⁶ Por. Ez 7, 13; 12, 22–24. 27; 13, 16.

²⁷ Por. *Dzień Pański*, w: F. Rienecker, G. Maier, *Leksykon biblijny*, tłum D. Irmińska, Warszawa 2001, s. 188–189.

upadkiem Jerozolimy, co prorok zaznacza w mowach przeciw narodom (Ez 25–32)²⁸. Nie były to jednak siły, które pozostawały poza kontrolą Jahwe. Faktycznie były to ludy wykonujące Jego zamysły.

Prorok wskazuje również na ustanie wartości wszelkich bogactw: „ich złoto nie będzie mogło wybawić ich w dzień gniewu Jahwe; dusza ich się nie nasyci i wnętrzości ich nie napełnią się, bowiem była przyczyną nieprawości” (Ez 7, 19)²⁹. Izrael inwestował w wartości nietrwałe i złudne. W dzień gniewu Pana na nic się one zdadzą (w. 10). Będzie to dzień złego losu. Ezechiel w dosadny sposób opisuje skutki takiego postępowania: „nic z nich wzburzenia, i nic z ich hałasu, i żadnej w nich wspaniałości” (w. 11). Wszystkie te określenia stoją w ścisłym związku (na zasadzie antytezy) z opisem splendoru miejsca przebywania istot żyjących (Ez 1, 4–11).

Również obraz ruchu i dynamizmu istot żyjących stoi w pełnej opozycji do zachowania Izraela: „Trąbili w róg, aby przygotować wszystko, lecz nie było wyruszającego do bitwy, ponieważ gniew Mój – na całe jej wzburzenie” (Ez 7, 14). Lud był sparaliżowany lękiem przed oblegającym wrogiem. Dla ludu już nie Jahwe był panującym na tronie (jak dla Ezechiela, por. Ez 1, 26–28), lecz Nabuchodonozor, który rodził w nim przerażenie i respekt. Podobnie do proroka, upadł również Izrael. Ezechiel upadł jednak przed Jahwe i był podniesiony przez ducha (por. Ez 1, 27–2, 1). Tymczasem Izrael upadł przed bożkami, dlatego jego upadek oznaczał kres i zagładę (Ez 6–7).

Wizja wraz z audycją (Ez 1, 4–3, 15) była podstawowym doświadczeniem duchowym Ezechiela w Babilonii. Prorok widział tron Boży wraz z chwałą Jahwe. Otrzymał również misję przemawiania do ludu buntowników (Ez 2, 3). Oglądana przez Ezechiela rzeczywistość nadnaturalna była pełna harmonii, dynamizmu życia, ruchu i koncentracji na chwale Jahwe. Taki obraz stał się wzorem życia dla Izraela. W jego społeczności miało dominować życie, ogniskujące się na oddawaniu chwały Bogu

²⁸ Ludy obce były jednak skazane na unicestwienie ze względu na radość, jaką okazywały z powodu cierpienia Izraela, por. D. Sager, *Die Leidtragenden. Schmerz im Alten Testament*, Verlag Katholisches Bibelwerk, Stuttgart 2022, s. 82 (Stuttgarter Bibelstudien, 250).

²⁹ Utrata wartości złota i srebra była oznaką nastania dnia gniewu Jahwe (por. Lm 4, 1; So 1, 18), por. R. Rumianek, *Księga Ezechiela*, s. 77.

w świątyni jerozolimskiej. Temu powołaniu lud nie sprostał, dlatego jego najważniejsze warstwy społeczne, wraz z królem, znalazły się na zesłaniu.

Podsumowanie

Ezechiel jako jedyny z przebywających rodaków w Babilonii otrzymał przywilej oglądania (וַאֲרָאָה מִרְאוֹת) chwały Jahwe wraz z całym jej otoczeniem (istoty żyjące, koła, sklepienie). Całkowitym przeciwieństwem tej rzeczywistości była zdegradowana ziemia oraz życie zbuntowanego Izraela.

Dzięki wizji prorok mógł do końca rozpoznać rozdziew, jaki zaistniał między zamysłem Jahwe a faktycznym stanem Izraela. Ogląd tronu Bożego pozwalał mu na pełną ocenę sytuacji narodu, który nie poszedł drogą Bożego działania. Tymczasem Ezechiel, na nowo poznając Jahwe (tym razem na zesłaniu), mógł podjąć się misji pouczenia ludu (jako stróż), zgodnie z zamysłem Bożym (Ez 3, 16–21). Warunkiem jej realizacji było pełne poddanie się Ezechiela działaniu Bożemu (Ez 3, 22–27).

Widzenie Ezechiela pozwoliło na ukazanie ludowi groźniej perspektywy gwałtownego upadku Jerozolimy (Ez 4, 1–5, 6), która przestała już być ostoją bezpieczeństwa narodu. Ziemia zostanie spustoszona, pozbawiona bogactw i mieszkańców (Ez 5, 7–17). Stanie się całkowitym przeciwieństwem bogactwa życia środowiska chwały Jahwe (Ez 1, 4–28).

Głównym grzechem Izraela było bałwochwalstwo, które doprowadziło do wydania wyroku na góry Izraela (Ez 6, 1–14). Naród nie miał już przyszłości w ziemi swego zamieszkania, dlatego nadchodził na niego zły los, czyli kres (Ez 7, 1–27).

Ezechiel niezwykle dobitnie pisze o narodzie i jego występkach. Otrzymał bowiem w wizji „wzrok duchowy”, który pozwolił mu na ocenę Izraela w świetle prawdy Bożej. Bez tego podstawowego doświadczenia (Ez 1, 4–28) byłoby to niemożliwe. Jego sądy nie były bowiem wypadkową przekonañ zesłańców, pośród których to starsi posiadali wyraziste i błędne poglądy (Ez 8, 1, 1; 12, 1–2; 14, 1).

Widzenie Ezechiela było zbawczym darem Boga dla narodu. Rozpoczął się proces, który zainicjowała wizja chwały Jahwe i powołanie Ezechiela na proroka, który miał głosić sąd nad Izraelem oraz zapowiadać

odnowę ludu (po upadku Jerozolimy). Opis wizji (Ez 1, 4–28) otrzymuje zatem swoje istotne dopełnienie dopiero przy uwzględnieniu treści zawartej w Ez 2, 1–7, 27.

Bibliografia

- Block D. I., *The Book of Ezekiel. Chapters 1–24*, W. B. Eerdmans Publishing Company, Grand Rapids 1997 (The New International Commentary on the Old Testament).
- Brueggemann W., *Pharaoh as Vassal: A Study of a Political Metaphor*, "Catholic Biblical Quarterly" 57 (1995) nr 1, s. 27–51.
- Chrostowski W., *Prorok wobec dziejów. Interpretacje dziejów Izraela w Księdze Ezechiela 16; 20 i 23 oraz ich reinterpretacja w Septuagincie*, Akademia Teologii Katolickiej, Warszawa 1991.
- Greenberg M., *Ezekiel 1–20*, Herder, Freiburg 2001 (Herders Theologischer Kommentar zum Alten Testament).
- Heil J. P., *Ezekiel 34 and the Narrative Strategy of the Shepherd and Sheep Metaphor in Matthew*, "Catholic Biblical Quarterly" 55 (1993) nr 4, s. 698–708.
- Holladay W. L., *Had Ezekiel Known Jeremiah Personally?*, "Catholic Biblical Quarterly" 63 (2001) nr 1, s. 31–34.
- Homerski J., *Księga Ezechiela*, Redakcja Wydawnictw Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 1998.
- Homerski J., *Księga Ezechiela*, Pallottinum, Poznań 2013 (Pismo Święte Starożytności, XI, 1).
- Hummel H. D., *Ezekiel 1–20*, Concordia Publishing House, Saint Louis 2005.
- Jasiński A. S., *Księga Proroka Ezechiela. Nowy komentarz. Ez 6–7*, Redakcja Wydawnictw Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego, Opole 2017.
- Knorre P. von, *Vergeblicher Gottesdienst. Die Kultpolemischen Texte im Alten Testament*, Verlag Katholisches Bibelwerk, Stuttgart 2010 (Stuttgarter Biblische Beiträge, 65).
- Krüger T., *Ezekiel Studies: Present State and Future Outlook*, w: *Ezekiel. Current Debates and Future Directions*, eds. W. A. Tooman, P. Barter, Mohr Siebeck, Tübingen 2017, s. 18–27.

- Lyons M. A., *Who Takes the Initiative? Reading Ezekiel in the Second Temple Period and Late Antiquity*, w: *Ezekiel. Current Debates and Future Directions*, eds. W. A. Tooman, P. Barter, Mohr Siebeck, Tübingen 2017, s. 417–441.
- Markter F., *Transformationen. Zur Anthropologie des Propheten Ezechiel unter besonderer Berücksichtigung des Motivs „Herz“*, Echter Verlag, Würzburg 2013.
- Min Y. H., *Die Grundschrift des Ezechielbuches und ihre Botschaft*, Mohr Siebeck, Tübingen 2015.
- Nobile M., *Saggi su Ezechiele*, Antonianum, Roma 2009.
- Pikor W., *Rola ziemi w przymierzu Boga z Izraelem. Studium historyczno-teologiczne Księgi Ezechiela*, Wydawnictwo Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 2013.
- Pohlmann K.-F., *Der Prophet Hesekiel/Ezechile. Kapitel 1–19*, Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen 1996 (*Das Alte Testament Deutsch* 22, 1).
- Rumianek R., *Księga Ezechiela. Tłumaczenie i komentarz*, Wydawnictwo Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Warszawa 2009.
- Sager D., *Die Leidtragenden. Schmerz im Alten Testament*, Verlag Katholisches Bibelwerk, Stuttgart 2022 (*Stuttgarter Bibelstudien* 250).
- Tromp N., *The Paradox of Ezekiel's prophetic Mission. Towards a semiotic approach of Ezekiel 3, 22–27*, w: *Ezekiel and his Book. Textual and Literary Criticism and their Interrelation*, ed. J. Lust, Leuven University Press, Leuven 1986, s. 201–213.